

Oslo 15. juni 2025

Innspill til Riksantikvarens forslag til «Bevaringsstrategi for bygders og byers kulturmiljø»

Vi vil først takke for oversendelsen og muligheten til å uttale oss til Riksantikvarens forslag til «Bevaringsstrategi for bygders og byers kulturmiljø».

Norsk Forening for Fartøyvern ble grunnlagt for førti år siden og representerer rundt 200 verneverdige, vernede og fredede fartøy. Foreningen skal blant annet fremme bevaring og varig vern av verneverdige fartøyer, utvikle og styrke de menneskelige ressurser og materielle vilkår knyttet til vernearbeidet, arbeide for å skape og å styrke kontinuitet i fartøyenes eierskap og forvaltning og være aktiv i utviklingen av verneformer innen rammen av antikvariske verneprinsipper. Norsk Forening for Fartøyvern er medlem av Kulturvernforbundet og akkreditert NGO-medlem i Unesco.

Den foreslåtte bevaringstrategien er god og favner en rekke temaer rundt truede kulturmiljøer. Vi vil trekke fram «Målstrukturen» som viktig og beskrivende for dagens tilnærming til arbeidet med kulturmiljøer. Effektmål som «flere eksempler på fortsatt bruk og ombruk og ny bruk av kulturmiljø er tilgjengelig», «koordinering av offentlige virkemidler tilrettelegger for økt bruk og bevaring av kulturmiljø» og «styrket samarbeid legger til rette for ny kunnskap om kulturmiljø og deling av denne», er gode og realistiske mål.

Når det kommer til beskrivelsene av bygders og byers kulturmiljø savner vi havneanlegg, bevegelige kulturminner på vann mv. Strategien sier riktignok at dette dekkes i «Bevaringsstrategien for kystens kulturmiljø». Dette stemmer så fremt byene og bygdene ligger i tilknytning til sjøen og ikke for innlandsvannene og elvenes fartøy, havneanlegg, sluser, slipper og andre «maritime» kulturmiljøer i innlandet.

Vi har fartøy som har vært grunnlaget for mye av fjellturismen, landbruk og handel i fjellkommuner og -regioner i over hundre år. Ved Mjøsa ligger det flere «kystbyer» knyttet til «innlandshavet» Vi har flere kanaler med sluseanlegg som har gjort mulig å frakte varer og mennesker langt inn i landet fra Østfoldkysten og inn i Telemark. På disse går det fartøy som er over hundre år gamle den dag i dag.

Særlig viktig er tømmerindustrien, fartøyene og anleggene knyttet til disse på de store innsjøene, langs kanalene og elvene er viktige for byene og bygdens tilblivelse og vekst.

Men også annen industri som frakt av steinprodukter, nitrogen fra Rjukan, tegl, turistindustrien, vedfrakt og frakt av andre landbruksprodukter på vannveiene med fartøy er viktige for utviklingen av landet, regionene, byene og bygdene.

Mange av fartøyene som går på ferskvann i dag er truet av mangel på ressurser til vedlikehold, tap av håndverkskunnskap og kunnskap om drift og landskapet de beveger seg i. Særlig er fasiliteter på land utsatt fordi arealer ved kysten (også «ferskvannskysten») er truet. På Mjøsa er det som eksempel, en slipp som skal betjene den fredede «Skibladner» og vernede fartøy over en viss størrelse og fartøy. Denne driftes i dag av frivillige med begrenset støtte fra fylkeskommunene.

Vi ber Riksantikvaren ta inn de bevegelige «maritime» fartøyene, deres anlegg på land, kysttrafikken og varetransport på vann, havneanlegg, slipper, båtbyggerier, ladesteder, reiseliv og fritid knyttet fartøyene på ferskvann mv i «Bevaringsstrategien for bygders og byers kulturmiljø».

Ut over dette støtter vi uttalelsen fra Kulturvernforbundet og Forbundet kysten.

Med vennlig hilsen

B. Kjartan Fønstelien

Generalsekretær

Norsk Forening for Fartøyvern

0047 915 48 909

www.norsk-fartoyvern.no